

FAMILIENS JURIDISKE HÅNDBOG

JURA VED DØDSFALD OG BOSKIFTE

INDHOLD

INDLEDNING 3

HVAD GÅR BOSKIFTE UD PÅ? 4

DE PÅRØRENDES ANSVAR 5

MØDE I SKIFTERETTEN 5

DØDSBOET, HVAD DÆKKER DET OVER? 6

HVORDAN SKAL BOET SKIFTES? 6

- BOUDLÆG 7

- ÆGTEFÆLLEUDLÆG 9

- USKIFTET BO 10

- PRIVAT SKIFTE 13

- FORENKLET PRIVAT SKIFTE 13

- BOBESTYRERBEHANDLING 16

HVAD ER DET RIGTIGE FOR JER? 17

PENSIONER OG FORSIKRINGER 17

HER KAN I FÅ HJÆLP 19

Ord som boskifte, skifteret og bobehandling er heldigvis ikke nogen, du skal beskæftige dig med særlig tit. Men desværre undgår vi ikke, at nogle af vores nærmeste dør, og når det sker, er det en god ide at vide lidt om de juridiske spørgsmål, som du og resten af familien skal tage stilling til.

Folderen her giver et overblik over, hvad der sker og i hvilken rækkefølge, og derfor kan den være god at have ved hånden. Husk dog at folderen kun giver et overblik. Den kan altså ikke erstatte den personlige rådgivning hos en advokat.

Hvis du har spørgsmål, er du altid velkommen til at finde en FAMILIEadvokat tæt på dig ved at kontakte Sekretariatet på tlf. 7027 0012 eller ved at klikke ind på www.danskefamilieadvokater.dk

Venlig hilsen

Danske FAMILIEadvokater

I KORTE TRÆK

Når en person dør, skal boet efter ham eller hende gøres op, så arvinger kan få deres arv, eventuelle kreditorer kan få deres penge og de efterladtes nye situation kan komme juridisk og økonomisk på plads. Derfor skal den afdødes værdier, kaldet dødsboet, gøres op og man skal ”skifte bo”. Dette gøres i Skifteretten og kan ske på en række forskellige måder. Dem kommer vi ind på lidt senere.

PRAKTISKE DELE AF BOSKIFTET

ANMELDELSE AF DØDSFALDET

Det er de pårørendes ansvar at anmelde dødsfaldet. Dødsfaldet skal anmeldes til den afdødes lokale sognepræst, men typisk vil den bedemand, som de efterladte har henvendt sig til, sørge for anmeldelsen.

MØDE I SKIFTERETTEN

Anmeldelsen af dødsfaldet bliver sendt videre til Skifteretten, som herefter indkalder de pårørende til et møde. Det er meget forskelligt, hvor hurtigt indkaldelsen kommer, men der vil typisk gå 3-4 uger fra anmeldelsen.

Det første møde med Skifteretten skal skabe overblik over hvem, der er arvinger, hvor mange midler boet består af og derefter hvilken form for bobehandling, der skal finde sted.

Mere om bobehandling på side 6.

På det første møde er det typisk kun den person, som står anført som nærmeste pårørende på anmeldelsen, der deltager. Det er ikke almindeligt, at alle pårørende bliver indkaldt.

Hvis de pårørende kontakter en advokat umiddelbart efter dødsfaldet og Skifteretten bliver informeret om dette, så kan mødet i Skifteretten undgås, og der kan typisk spares lidt tid.

SKIFTERETTEN

Det er Skifteretten, der bestemmer over dødsboets midler, indtil det er opgjort og bliver udleveret. Hvis der er beslutninger, betalinger eller lignende handlinger, som ikke kan udsættes og som er absolut nødvendige, så kan de pårørende henvende sig til Skifteretten. Skifteretten vil herefter udpege en midlertidig bobestyrer, som kan foretage de nødvendige handlinger, indtil boet udleveres.

DØDSBOET

Dødsboet består af alle den afdødes aktiver. Det vil sige for eksempel bankkonti, værdipapirer, biler, fast ejendom og alt indbo. Hvis den afdøde havde gæld (passiver), trækkes den fra formuen (aktiver) og herefter findes værdien af det samlede dødsbo.

Hvis den afdøde var gift og efterlader sig en ægtefælle, indgår ægtefællens midler også – næsten altid – i dødsboet. Ægtefællens pensioner indgår normalt ikke i dødsboet.

PENSIONER OG FORSIKRINGER

Hvis den afdøde har tegnet pensioner og forsikringer, hvoraf nogle skal udbetales til de efterladte, så udbetales beløbene som regel med det samme. Udbetalingen sker til den eller de personer, som den afdøde har indsat som begunstiget. Midlerne indgår derfor ikke i det samlede dødsbo. Du finder mere om pensioner og forsikringer på side 17.

BOBEHANDLING

De efterladte kan vælge forskellige former for bobehandling, da der er flere måder, et dødsbo kan skiftes på.

BOUDLÆG

ÆGTEFÆLLEUDLÆG

USKIFTET BO

PRIVAT SKIFTE

FORENKLET PRIVATSKIFTE

BOBESTYRERBEHANDLING

På de følgende sider vil vi gennemgå de forskellige former for boskifte, så du kan danne dig et overblik over mulighederne og forhåbentlig undgå forvirring.

BOUDLÆG

Nogle gange består dødsboet af så få midler, at aktiverne blot udleveres til arvingerne, uden at det er nødvendigt med en egentlig bobehandling. Det kaldes boudlæg.

Boudlæg sker, hvis dødsboets aktiver fratrukket rimelige udgifter til begravelse, omkostninger ved boets behandling og gæld sikret ved pant - ikke overstiger 36.000 kr.*

I sådan et tilfælde vil dødsboet blive udleveret til de nærmeste efterladte med det samme. I alle tilfælde af boudlæg er det Skifteretten, der vurderer, hvem den nærmeste efterladte er, men det vil oftest være den, der har sørget for begravelsen.

Den, der får midlerne udleveret, har pligt til at betale for begravelse, for retsafgift og for eventuelle udgifter i forbindelse med bobehandlingen. Skifteretten kan betinge udleveringen af dødsboet af, at den, der modtager midlerne, først rydder afdødes bolig.

Den, der får boets midler udleveret, hæfter ikke for afdødes gæld.

PRISER

Det koster normalt 500 kr. i retsafgift at få et bo udleveret til boudlæg. I særlige tilfælde skal der slet ikke betales retsafgift, for eksempel hvis aktiverne ikke overstiger 15.000 kr.*

Rent praktisk foregår boudlæg sådan, at man allerede på det første møde i Skifteretten fastlægger, om boudlæg er muligt. Herefter bliver dødsboet straks udleveret til den nærmeste efterladte. Det er som udgangspunkt ikke nødvendigt at involvere en advokat ved boudlæg.

* I 2009. Beløbet reguleres hvert år.

ÆGTEFÆLLEUDLÆG

Hvis den afdøde var gift, og ægteparrets samlede formue er under 630.000 kr.*, så har den efterladte ægtefælle ret til at overtage hele boet uden yderligere indsigelse. Det betyder, at den afdødes øvrige arvinger intet får.

Grænsen på de 630.000 kr. kan dog hurtigt blive overskredet. Når den samlede formue gøres op, er beløbet nemlig inklusive den efterlevende ægtefælles evt. eget særeje samt alle de værdier, som den efterladte ægtefælle modtager fra for eksempel forsikringer, pensioner og forsørgertabserstatning.

Ved ægtefælleudlæg er det den efterladte ægtefælle, som hæfter for den afdødes eventuelle gæld. For at finde eventuelle kreditorer bliver der indrykket en bekendtgørelse (et proklama) i Stats-tidende, som opfordrer kreditorerne til at anmelde deres krav inden for 8 uger. Anmelder kreditorerne ikke deres krav inden for fristen, bortfalder deres krav.

PRISER

Det koster 500 kr. i retsafgift, at få boet udleveret til ægtefælleudlæg.

VÆR OPMÆRKSOM PÅ:

Hvis boet bliver udleveret til ægtefælleudlæg, kan det få stor arvemæssig betydning mange år frem i tiden. Når den efterladte ægtefælle selv afgår ved døden, vil halvdelen af hans/hendes dødsbo nemlig (som hovedregel) tilfalde den førstafdøde ægtefælles arvinger.

Ægtefælleudlæg kan derfor have stor betydning på længere sigt, og det bør man tage med i overvejelserne.

* I 2009. Beløbet reguleres hvert år.

USKIFTET BO

Hvis den afdøde var gift og ægteparret har formuefællesskab og/eller skilsmissesæreje, så har den efterlevende ægtefælle mulighed for – og krav på – at sidde i uskiftet bo. Den efterladte ægtefælle kan sidde i uskiftet bo med ægteparrets fælles børn eller sidde i uskiftet bo med den afdødes særbørn. Sidstnævnte kræver, at børnene meddeler deres samtykke hertil.

Den efterlevende ægtefælle kan ikke indgå nyt ægteskab uden at skulle skifte. Der er fri rådighed over formuen, dog således at ægtefællen ikke må misbruge rådigheden. Et uforholdsmæssigt stort forbrug = misbrug giver arvingerne ret til at kræve boet skiftet.

At sidde i uskiftet bo vil sige, at man udskyder udbetalingen af arven, så den efterlevende ægtefælle overtager retten til hele dødsboet, og derfor har økonomisk mulighed for f.eks. at blive boende i den samme ejerbolig. Boet vil blive skiftet, når den efterlevende ægtefælle selv afgår ved døden, eller når/hvis han/hun selv ønsker det.

Når boet senere skiftes, så er det værdien på netop dét tidspunkt, der afgør dødsboets værdi. Det er altså underordnet, hvad der var i dødsboet, da den første ægtefælle afgik ved døden. Den nuværende værdi er afgørende for boets samlede værdi og den ene halvdel tilhører den afdøde og den anden halvdel den efterlevende ægtefælle.

VÆR OPMÆRKSOM PÅ:

Den efterlevende ægtefælle bør overveje nøje, om han/hun ønsker at sidde i uskiftet bo. Det kan nemlig have nogle u hensigtsmæssige skattemæssige og følelsesmæssige konsekvenser.

Den efterlevende ægtefælle kan ikke indgå nyt ægteskab uden at skulle skifte. Der er fri rådighed over formuen, dog således at ægtefællen ikke må misbruge rådigheden. Et uforholdsmæssigt stort forbrug kan være misbrug og give arvingerne ret til at kræve boet skiftet.

Vi vil derfor anbefale, at et ægtepar i tide opsøger en advokat for at få rådgivning, således at et eventuelt testamente kan tilpasses deres familieforhold. På denne måde kan den efterlevende ægtefælle lettere få mulighed for at skifte boet, såfremt dette foretrækkes.

*Den efterlevende ægtefælle
bør overveje nøje,
om han/hun ønsker at
sidde i uskiftet bo*

*Det er vigtigt at pointere,
at par, som blot er samlevende,
ikke har mulighed for at sidde
i uskiftet bo ved den enes død*

Den efterlevende ægtefælle hæfter for afdødes gæld. Ved uskiftet bo bliver der derfor også indrykket et proklama i Statstidende, så den efterlevende ægtefælle får overblik over eventuel gæld, inden boet udleveres.

PRISER

Det koster 500 kr. i retsafgift, at få boet udleveret til uskiftet bo.

VÆR OPMÆRKSOM PÅ:

Det er vigtigt at pointere, at par, som blot er samlevende, ikke har mulighed for at sidde i uskiftet bo ved den enes død. Par, som er gift, skal i øvrigt også være opmærksomme på, at man ikke som længstlevende ægtefælle kan sidde i uskiftet bo, hvis afdøde har fuldstændigt særeje.

TO ANDRE MULIGHEDER

Ved boudlæg, ægtefælleudlæg og uskiftet bo bliver dødsboet udleveret uden et egentligt skifte. Som det fremgår af det forrige, er der en række præcise betingelser, som skal være opfyldt, for at en af de tre bobehandlinger kan anvendes.

Hvis disse betingelser ikke er til stede, eller man ikke ønsker en af disse muligheder, så er det et krav, at boet skiftes. Det kan ske på to måder; enten ved privat skifte eller ved bobestyrerbehandling.

PRIVAT SKIFTE

Ved privat skifte står arvingerne selv for bobehandlingen. Oftest foregår det således, at arvingerne giver deres fuldmagt til en advokat, som så tager sig af alle relevante ekspeditioner og beslutninger i boet.

For at boet kan udleveres til privat skifte, er det et krav, at alle arvingerne er enige om dette, ligesom det er et krav, at boets aktiver forventes at overstige passiverne – således at der er penge tilbage efter opgørelsen. Hvis arvingerne bliver uenige under bobehandlingen, så overgår dødsboet til bobestyrerbehandling. Mere om bobestyrerbehandling på side 16.

Ved privat skifte vedgår arvingerne ikke arv og gæld. Hvis arvingerne venter med at dele dødsboets aktiver, indtil en eventuel gæld er betalt, så hæfter arvingerne altså ikke for gælden. Arvingerne må dog gerne fordele almindeligt indbo og løsøre.

På samme måde som de øvrige bobehandlinger indrykkes der et proklama i Statstidende, så eventuelle kreditorer har 8 uger til at komme med deres krav. Hvis en kreditor ikke anmelder sit krav inden for fristen, bortfalder kravet. Arvingerne har derfor et godt overblik over boets passiver på et tidligt tidspunkt i bobehandlingen.

Under bobehandlingen skal arvingerne sørge for at sælge de dele af dødsboet, som de ikke ønsker at arve. Derudover skal de udarbejde en åbningsstatus, som er en oversigt over afdødes aktiver og passiver pr. dødsdagen. Åbningsstatus skal foreligge inden 6 måneder efter, at boet er blevet udleveret.

Når dødsboets aktiver er solgt, kan boet afsluttes. Arvingerne skal derfor vælge en skæringsdag, som markerer boets afslutning.

Hvis boet er skattepligtigt, vil det ofte være en fordel at lade bobehandlingen vare præcis et år, da man på den måde opnår et skattefradrag for hver måned boet behandles op til et år. Det er et krav, at skæringsdagen i et privat skiftet bo senest er 1-års-dagen for dødsfaldet.

I tider, hvor det kan være svært at sælge fast ejendom, bør arvingerne derfor overveje, om det er hensigtsmæssigt at få boet udleveret til privat skifte. Kan den faste ejendom ikke sælges inden for 1-års-fristen, overgår boet nemlig til bobestyrerbehandling.

Inden boet afsluttes, udarbejdes en boopgørelse, som er en oversigt over boets aktiver og passiver, samt boets indtægter og udgifter i boperioden. Boopgørelsen skal sendes til SKAT og Skifteretten senest tre måneder efter den valgte skæringsdag.

*Det kan være
en stor mundfuld
selv at varetage
boets deling*

FORENKLET PRIVAT SKIFTE

I enkelte tilfælde kan der være mulighed for at skifte boet ved forenklet privat skifte. Det betyder blandt andet, at arvingerne ikke skal foretage nær så meget arbejde, da der ikke skal laves en boopgørelse, men alene afleveres en åbningsstatus.

Hvis boet skiftes ved forenklet privat skifte, er der ingen boperiode, da boet anses for værende afsluttet på dødsdagen. Det kan dog have den ulempe, at arvingerne ikke kan benytte de lempelige skatteregler, der gælder for salg af boets aktiver under boperioden og for beskatning af boets indtægter.

ANBEFALINGER

Det kan være en stor mundfuld selv at varetage boets deling. Derfor anbefaler vi altid, at arvingerne får advokatbistand. Mange af de ting, der skal foretages, som for eksempel at sælge boets aktiver, kan have store økonomiske konsekvenser, og derfor er det vigtigt, at det sker på det rigtige tidspunkt og på den rigtige måde.

Derudover bliver arvinger ofte overraskede over hvor meget arbejde, der er forbundet med et dødsbo, så de, oveni sorgen og forvirringen, nemt mister overblikket. Mister arvingerne modet undervejs i processen, vil det typisk kræve ekstra tid for advokaten at rydde op i boets forhold.

PRISER

Advokatens salær beregnes efter, hvor meget arbejde, der har været med dødsboet, og trækkes fra dødsboets formue, inden der beregnes boafgift og retsafgift.

Hvis boets nettoformue er under 1 million kr., koster det 2.500 kr. i retsafgift at få boet udleveret til privat skifte. Hvis nettoformuen er over 1 million kr., koster det 9.000 kr.

Forenklet privat skifte koster 1.000 kr. i retsafgift.

BOBESTYRERBEHANDLING

Bobestyrerbehandling træder i kraft, hvis betingelserne for et privat skifte ikke kan opfyldes. For eksempel hvis arvingerne ikke kan blive enige. I et sådant tilfælde vil Skifteretten udlevere boet til en bobestyrer. Bobestyreren vil typisk være en advokat udpeget af Skifteretten, eller en advokat som den afdøde selv har peget på i sit testamente.

Bobestyreren træffer alle afgørelser vedrørende bobehandlingen, men alle væsentlige beslutninger skal forelægges for arvingerne, inden der træffes en afgørelse.

Ved bobestyrerbehandling indrykkes også et proklama i Statstidende og de kreditorer som anmelder deres krav for sent, mister retten til betaling. Når 8-ugers-fristen er udløbet, udarbejder bobestyreren straks den åbningsstatus, som viser oversigten over den afdødes aktiver og passiver på dødsdagen.

Fristen for valg af skæringsdag er 2-års-dagen for dødsfaldet. Boopgørelsen indeholder, foruden opgørelsen over boets aktiver og passiver samt indtægter og udgifter, også en beregning af den bo- og tillægsboafgift, der skal betales og på opgørelsen ses også fordelingen af arven mellem arvingerne. Boopgørelsen skal forelægges for arvingerne til godkendelse på et bomøde, som senest må finde sted to måneder efter skæringsdagen.

PRISER

Der gælder ikke faste takster for bobestyrerens salær. Det fastsættes efter, hvor meget arbejde, der har været med bobehandlingen. Skifteretten skal godkende salærets størrelse, og derefter trækkes det fra dødsboets formue, inden der beregnes retsafgift og bo- og tillægsboafgift.

Det koster 2.500 kr. i retsafgift at få boet behandlet ved bobestyrer, såfremt boets nettoformue er maksimalt 1 million kr. Hvis nettoformuen er på over 1 million kr., skal der betales i alt 9.000 kr.

HVAD SKAL I SÅ VÆLGE?

Der er stor forskel på de konsekvenser, de forskellige bobehandlinger har. For eksempel hvad angår skatten. Skifteretten kan give dig vejledning om de forskellige skifteformer, men vores erfaring er, at det sker meget tilfældigt – selv om der selvfølgelig er forskel fra Skifteret til Skifteret og på de enkelte sagsbehandlers involvering. Vi vil dog altid anbefale jer at kontakte en advokat, så alle efterladte og arvingerne får ordentlig rådgivning om hvilken bobehandling, der passer bedst.

BOAFGIFT

Når boet bliver behandlet ved privat skifte og ved bobestyrerbehandling skal boet betale boafgift og eventuelt tillægsboafgift. Begge dele er en slags arveskat til Staten og afgifterne beregnes ud fra boets nettoformue.

Ægtefæller og almennyttige foreninger betaler ikke afgift af det, de arver.

Nogle persongrupper betaler kun boafgiften (15%). Det drejer sig om børn, børnebørn, stedbørn samt samlevende, der har boet sammen i minimum 2 år eller som enten venter eller har et fælles barn. Der skal ikke betales boafgift af de første 264.100 kr.* som er i boet.

Hvis man som arving ikke hører til ovenstående gruppe, skal man både betale boafgift på 15% og en tillægsboafgift på 25%.

PENSIONER OG FORSIKRINGER

Mange mennesker har tegnet livs- eller ulykkesforsikringer og kapital- og ratepensioner. Pensioner og forsikringer indeholder typisk en sum penge, som udbetales til de efterladte ved dødsfald. De penge indgår normalt ikke i dødsboet, men udbetales uden om dødsboet og direkte til de personer, som den afdøde selv har valgt at begunstige.

* I 2009. Beløbet reguleres hvert år.

Hvis den afdøde ikke selv har begunstiget hverken personer eller foreninger, står der som regel i forsikringsbetingelserne og pensionsvilkårene, at summen skal gå til afdødes ”nærmeste pårørende”. Og hvem er så det?

For pensioner og forsikringer tegnet før den 1. januar 2008 gælder følgende:

Den nærmeste pårørende er den efterladte ægtefælle. Hvis en sådan ikke findes, går arveretten videre til ens børn, og kun hvis man ikke efterlader sig hverken ægtefælle eller børn, kan udbetalingen tilfalde en eventuel samlever.

Er pensioner og forsikringer tegnet før den 1. januar 2008 anbefaler vi, at du kontakter de enkelte selskaber for at være sikker på, hvem der får summen udbetalt.

For pensioner og forsikringer tegnet efter den 1. januar 2008 gælder følgende:

Den nærmeste pårørende er ligeledes ægtefællen. Hvis den afdøde ikke efterlader sig en ægtefælle, er nærmeste pårørende den afdødes samlever – hvis altså den afdøde har levet sammen med vedkommende i minimum 2 år, eller de har børn sammen.

Kun hvis der ikke er hverken ægtefælle eller samlever, kan eventuelle børn få summen udbetalt.

EN GOD IDE

Vi anbefaler, at man undersøger pensioner og forsikringer og får overblik over, hvem der får udbetalt summerne i tilfælde af dødsfald. Der er ofte tale om store summer og der er overraskende mange, som ikke aner, hvem pengene tilfalder.

FÅ HJÆLP TIL PAPIRERNE

Som du sikkert kan fornemme, så medfører et dødsfald, at de efterladte skal tage rigtig mange beslutninger. Beslutningerne kan være svære at overskue og også have store økonomiske konsekvenser. Derfor anbefaler vi altid, at de efterladte får rådgivning af en advokat.

Vil du gerne vide mere om boskifte og jura i forbindelse med dødsfald, så er du mere end velkommen til at kontakte Danske FAMILIEadvokater på telefon 7027 0012 eller læse mere om foreningen på www.danskefamilieadvokater.dk

FÅ ET FAMILIETJEK

Er du i tvivl om, der er styr på papirerne i din familie, så vil vi anbefale et FAMILIETjek. Et FAMILIETjek er et møde, hvor FAMILIEadvokaten gennemgår alle jeres juridiske forhold, så I sammen finder ud af, om I har behov for ændringer. Måske har I behov for at oprette en ægtepagt om særeje, tegne nye forsikringer, oprette testamente, børnetestamente eller noget helt tredje. Mødet tager højst et par timer, koster kun mellem 2.250-3.200 kr. og giver jer et godt overblik, så I kan undgå ubehagelige overraskelser i fremtiden.

Danske
FAMILIEadvokater

Tlf. 7027 0012

danskefamilieadvokater.dk